

BİBLİYOGRAFYA :

Fazıl Yenisey, "Bursa'nın Eski Ramazanları", *Bulletin officiel de la chambre de commerce française en Turquie*, İstanbul 1955, s. 97-105; Özege, *Katalog*, IV, 1432; Dursun Yıldırım, *Türk Edebiyatında Bektaşî Tipine Bağlı Fıkralar*, Ankara 1976, s. 40-42, 62-63; *Tarihte Ramazan* (haz. Ertuğrul Tarık Kara), İzmir 2006; Tolga Uslu-baş, *Böyleydi Osmanlı'nın Ramazanı*, İstanbul 2006; *Edebiyatımızda Ramazan* (haz. Adem Çevik), İzmir 2006; Nurullah Tilgen, "Eski Yılların Ramazan Eğlencelerine Dair Notlar", *Sanat Dünyası*, IV/75, İstanbul 1959, s. 8-9; M. Halit Bayrı, "Bekçi ve Ramazan Manileri", *TFA*, V/117 (1959), s. 1886-1887; Münvever Alp, "Eski İstanbul'da Ramazan", a.e., VIII/174 (1964), s. 3273-3275; Raufi Manyas, "Eski Ramazanlar", a.e., VIII/174 (1964), s. 3277-3278; M. Şakir Ülkütaşır, "Eski Ramazan Davulcuları ve Davulcu Manileri", a.e., XII/245 (1969), s. 5471-5472; Âmil Çelebioğlu, "Süleyman Nahifî ve Fazilet-i Samî (Zuhru'l-Âhire) Adlı Eseri", *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, X/112-113, Ankara 1971, s. 342-350; a.mlf., "Edebiyatımızda Ramazan", *TY*, X/32 (378) (1990), s. 47-49; Atif Kahramanoğlu, "Türkiye'de İlk Ramazan Güreşi ve Sultan II. Abdülhamid", *TK*, XI/122 (1972), s. 43-47; Erdem Yücel, "Hayri Bey'in Ramazan Manileri", *TFA*, XV/291 (1973), s. 6778-6780; Théophile Gautier, "Bir Ramazan Gecesi" (trc. Gönül Yılmaz), *Batı Dil ve Edebiyatları Araştırmaları Dergisi*, II/3, Ankara 1976, s. 215-238; Sedîd Yüksel, "Edebiyatımızda Ramazan", *TDe*, VII (1977), s. 35-39; Saim Sakaoğlu, "Halk Şiirinde Ramazan", *Töre*, XI/123, Ankara 1981, s. 15-19; Nuri Özcan, "Ramazanda Dini Musiki", *San'at ve Kültürde Kök*, sy. 6, İstanbul 1981, s. 24-26; Saadettin Kocatürk, "Ramazan Edebiyatı", *KaDeFe: Kadın Dernekleri Federasyonu Dergisi*, VIII/2, Ankara 1984, s. 22-29; "Ramazan ve Bayram Gelenekleri", *Folklor*, IV/1, İstanbul 1984, s. 57-62; M. Reşidoğlu, "Ramazan Ayında Musiki", *Mızrap*, II/22-23, İstanbul 1984, s. 4-6; Konur Ertop, "Edebiyatımızdan Çizgilerle İşgal İstanbul'unda Ramazan", *Milliyet Sanat Dergisi*, sy. 144, İstanbul 1986, s. 14-17; Necdet Sakaoğlu, "1892 Ramazanı'nda Direkleri", *TT*, XIII/76 (1990), s. 50-53; Sermet Muhtar Alus, "Direkleri Arasında Ramazan Piyasası", a.e., XXII/122 (1994), s. 32-34; "Reşit Rıza'nın Gözüyle 1910 İstanbul Ramazanı ve Dini Hayat" (trc. Suat Meretoğlu), *İstanbul Araştırmaları*, sy. 4, İstanbul 1998, s. 191-197; Hüseyin Elmalı, "Erzurum'dan Ramazan Hatıraları", *Diyanet Dergisi*, sy. 122, Ankara 2001, s. 36-43; Nesimi Yazıcı, "Ramazan Tenbihnameleri", *AÜİFD*, XLVI/2 (2005), s. 1-11.

MUSTAFA UZUN

RAMAZAN BAYRAMI

(bk. BAYRAM).

RAMAZAN BEY

(ö. 755/1354 [?])

Adana yöresinde hüküm süren Ramazanoğulları Beyliği'nin kurucusu ve ilk beyi
(bk. RAMAZANOĞULLARI).

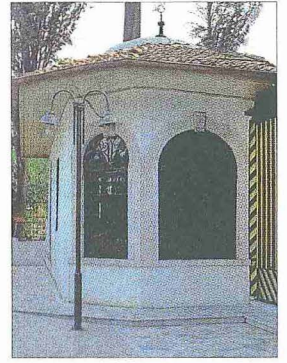
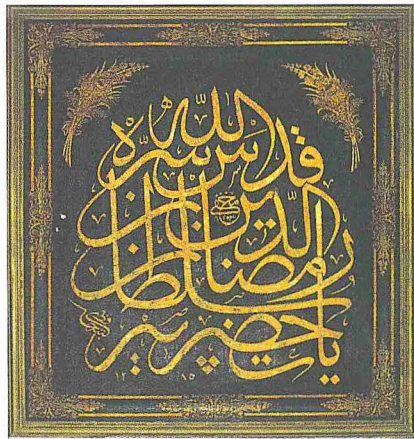
RAMAZAN EFENDİ, Mahfi

(ö. 1025/1616)

Halvetiyye-Ahmediyye tarikatının Ramazâniyye kolunun kurucusu.

949'da (1542) Afyon Sandıklı'da doğdu. Tahsilini burada tamamladı. Halvetî şeyhi Kasım Lârendevî'ye intisap ederek halifesi Muhyiddin Karahisârî'den hilâfet aldıktan sonra kırk dört yaşlarında iken İstanbul'a gidip Kocamustafapaşa'da Bezistânî Hüsrev Çelebi tarafından 994'te (1586) Mimar Sinan'a yaptırılan Bezirgân Tekkesi'nde irşad faaliyetine başladı. Ardından kendi adıyla anılan bu tekkede otuz yıla yakın irşad faaliyetini sürdürdü. Vefatında tevhidhânenin bitişiğindeki türbesine defnedildi. "Geçti şeyh bugün", "rıza-yı pâk" ve "Kâ'betü'l-uşşâk" ifadeleri ölümüne tarih düşürülmüştür. Günlerini genellikle oruçla geçirdiği, inzivâ ve halvete çok düşkün olduğu için "Mahfi" unvanıyla tanınan Ramazan Efendi'nin tarikat silsilesi Muhyiddin Karahisârî, Lârendevî Kasım Çelebi, Hacı İzzeddin Ali Karamânî vasıtasıyla Halvetiyye tarikatının dört ana şubesinden Ahmediyye'nin kurucusu Yiğitbaşı Ahmed Şemseddin Marmaravî'ye ulaşır. Ramazâniyye, Ramazan Efendi'nin halifeleri vasıtasıyla Cihangiriyye, Buhûriyye, Hayâtiyye, Raûfiyye ve Cerrâhiyye adlı beş şubeye ayrılmıştır (bk. RAMAZÂNİYYE). Yûsuf Sünbül Sinan'ın (ö. 936/1529) o zamanlar bahçe halinde olan türbesinin bulunduğu yerden geçerken, "Buradan tevhid kokusu geliyor" diyerek Ramazan Efendi'nin gelece-

Mahfi Ramazan Efendi adına düzenlenmiş bir levha (İstanbul Türbeler Müdürlüğü Arşivi)

Mahfi
Ramazan
Efendi'nin
türbesi

ğine işaret ettiği kaydedilir. Rüya tabiri konusunda zamanın İbn Sîrîn'i olarak vasıflandırılan Ramazan Efendi'nin bazı kaynaklarda eserleri olduğundan bahsedilmekteyse de bu eserlerin ona aidiyeti kesinlik kazanmamıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Atâi, *Zeyli Şekâik*, s. 603; Hulvî, *Lemezât-ı Hulviyye* (haz. M. Serhan Tayşi), İstanbul 1993, s. 596; Mehmed Nazmi Efendi, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat-Halvetlik Örneği-Hediyetü'l-lhvan* (haz. Osman Türer), İstanbul 2005, s. 486; Harîrzâde, *Tibyân*, II, 66; Mehmed Sâmî, *Esmâr-ı Esrâr*, İstanbul 1316, s. 41; *Tomar-Halvetiyye*, s. 233; *Osmanlı Müellifleri*, I, 75; Hüseyin Vassâf, *Sefîne*, V, 6; Zâkir Şükrü, *Mecmûa-i Tekâyâ* (Tayşi), s. 63, 64; Mehmet Cemal Öztürk, *Cerrâhilik*, İstanbul 2004, s. 38-41.

MEHMET CEMAL ÖZTÜRK

RAMAZAN EFENDİ CAMİİ

(bk. BEZİRGÂNBAŞI CAMİİ).

RAMAZAN İLÂHİSİ

Cami ve tekkelerde cemaatle kılınan teravih namazının her dört rek'atı arasında okunan ilâhi.

Bu tarzın, selâtin camilerinde uygulanan cumhur müezzinliğinin bir parçası halinde cami müzikisine taşınarak geliştiği anlaşılmaktadır. Teravihin farklı makamlardan ilâhiler eşliğinde kılınmasına dair esasların Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi tarafından belirlendiği kabul edilir. Bundan hareketle ramazan ilâhilerinin ortaya çıkışını onun yaşadığı XVII. yüzyıl öncesine kadar götürmek mümkündür.

Teravih namazına başlanırken okunan, "Sübhânellâhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illâllâhu va'llâhu ekber; ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-alîyyi'l-azîm" şeklindeki tesbihin İsfahan makamında olması gerekir. Klasikleşmiş sıralamaya ilk dört rek-